

Id. Bezedekné esete a csévi boszorkánnyal

(részlet)

Muterka kikotyogta, hogy lány korában gyakran gombázott a csévi erdőben, rengeteg őzlábgombát, lila pereszketét meg hromagyinkát szedett. Mindig így, szlovákosan hívta a tőkegombát, vagy ahogy még nevezik: a mézszínű galócát, amely nyersen ehetetlen, de megfőzve ízletes és télre is eltehető. Főképp azért gyűjtötte szívesen, mert szapora volt, gyorsan megtöltötte mind a két karos kosarát, amikor ősszel az irtáson járva a tölgyfatönkökön buján termő, biztosan felismerhető fehérle kalapokat a szárukkal együtt letörte. Egyszer október elején, egy évvel a lakodalmuk előtt, mikor már Bezedekkel jegyben jártak, kiment az erdőbe, és ahogy egy méretes tuskónál guggolt, arra lett figyelmes, hogy egy szénfekete, bíbor tarajú kakas kíséretti. Akkor volt, akár egy pulyka, a tolla meg úgy fénylett, mint a holló szárnya. Nagy peckesen járt-kelt őkelme, és úgy kerülgette, mintha a menyasszony is csak egy tyúk lett volna a baromfiudvarban. Muterka hiába hessegette, ez a sárgalábú, nagy sarkantyújú madár körülötte kurrogott, és az erdő széléig elkísérte, aztán nyoma veszett. Másnap, sőt harmadnap is körötte őgylgett, sőt ahogy hajladozva gombázott, a kakas a hátára rebtent, a húsába vájta a csőrét meg a karmait, mintha már meg is akarná búbolni, mint egy jércét. Alig bírta magáról lerázni, az ingválla is elszakadt és véres lett. Ettől aztán nagyon megijedt és szólt a testvérbátyjának, mert már félt kimenni az erdőbe. Nos, a bátyja kikísérte a vadászkutyájával együtt a sűrűbe, és ez a fürge eb, aki még a fácánt meg a fajdot is játszva felhajtotta, csak ügyyel-bajjal tudta elkapni a madarat. A kakas harcisan hadakozva kivájta a kutya bal szemét, és a sarkantyújával úgy megvágta, amikor az átharapta a torkát, hogy szegény Berci a sok gennyedző sebtől a leggondosabb ápolás ellenére is kimúlt. A falubeli fehérnépek azt mesélték, hogy az erdőszélén lakó vajákos asszony a padlásról lefelé jövet a létráról leesett és a nyakát szegte épp az idő tájt, amikor a kutya elroppantotta a kakas gigáját. Semmi kétség sem férhetett hozzá, hogy boszorkánnyal volt dolguk. Másnap és még sokáig, amíg Vörösvárra nem költöztek, muterka a vajákos boszorkánnyal álmodott. Hajlott hátú, púpos, vörös bibircsókos orrú volt a banya, amikor álmában megjelent és mindig azt hajtogatta, azt kérdezte rekedtes hangján: miért ölted meg a kokasomat? Hát, azóta rettegett muterka a boszorkányoktól meg a fekete baromfitól, még rucából se vett sötéttollút a piacon.

Szeptember utóján már hűvösek voltak az éjszakák. Azon a hétvégén, vasárnapra virradóra muterka szorosan odabújt az ágyban az urához, kérte, hogy melegítse fel, mert fázott. Fagyos, tiszta jég volt a lábfeje. Faterka addig melengette, dörzsölte, simogatta az asszony lábát meg a lába szárát, amíg a keze melegebb tájakra nem tévedt, és mivel a hitves most nem ellenkezett, meg benne is ágaskodott a vágy, felidézték rég elfelejtett fiatalságukat. Amikor a férfi nagyot sóhajtva megelégedetten hanyatt fordult, az asszony alkalmasnak találta a pillanatot, hogy bevallja eddig rejtegetett titkát. Pironkodva ismerte be gyengeségét, hogy hétköznapiakon délutánonként bóbiskolni szokott, és kérte hitves ura bocsánatát, aki most csak a derekában előmlő kellemes érzésre ügyelt, és nem is értette ezt a furcsa aggodalmat. Muterka most már ki merte böknöi végre, hogy mi is nyomja a lelkét. Az utóbbi időben álmában újból kísérteni kezdte a csévi boszorkány. Nem csak álmodott róla, hanem délutáni szunyókálásából felriadvá igaz valójában is látta az ágy lábánál a rút boszorkány fizimiskáját, aki göcsörtös botjával a padlón kopogtatott, és nagyon halkán, de azért hallhatóan azt hajtogatta: miért ölted meg a kokasomat? Faterka somolygott magában, de ellágyulva megsimogatta az asszony fejét, mint a kisgyerekekkel szokás, s azzal csitította, hogy ez csak rossz álom lehetett. Aztán azt kérdezte, hogy a menyük látott-e valamit vagy valakit bejönni a házba? Muterka kénytelen-kelletlen bevallotta, hogy amíg aludni szokott, Icát mindig valamilyen feladattal bízta meg, hol a szatcshoz szalajtja, hol meg a nyúlketreceket takaríttatja ki vele, vagy más foglalatosságot talál ki.

A férfi nem tulajdonított jelentőséget ennek az oktondi látomásnak, és úgy vélte, ha megismétli a házastársi kötelességét, akkor a gondokat és az indokolatlan aggodalmakat is ki tudja úzni asszonya fejéből. Muterka azonban morcosan eltolta, felkelt és reggelit készített, az ura meg a fia ünnepi kedvencét, szalonnás-hagymás tojásrántottát. Amióta muterkának rémképei támadtak, még házsártosabbá vált a menyével, aki akárhogy igyekezett, semmi-
ben sem tudott a kedvére tenni, pedig az utóbbi hónapokban ő sem érezte jól magát, reggelente émelygett, szédülések fogták el. Azt gyanította, hogy áldott állapotba került, de előbb meg akart teljességgel bizonyosodni róla,

Doncsev Toso 1944-ben született Budapesten. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán szerzett diplomát 1967-ben. Volt könyvtáros, kulturális szervező, tolmács, fordító, tudományos kutató, sajtótudósító, lapszerkesztő, társadalmi szervezetek vezető tisztségviselője, képviselőjelölt, önkormányzati elnök és államtitkár.

Az „Ica néném elátkozott boldogsága” életrajzi ihletésű családi krónika. Cselekménye az 1956-os forradalmat követő másfél évben játszódik, de a szereplők emlékein keresztül egy család és egy asszony életében negyven év alatt összesűrűsödött társadalomtörténettel is megismerkedhetünk. A szerző egy kamasz fiú szemével látatja kora valóságát, párhuzamosan ábrázolva az eseményeket, váltogatva a résztvevők egymásnak ellentmondó nézőpontjait. A valós történet meglepő fordulatokban gazdag. Az író végzetes szenvedélyekről számol be őszintén, miközben kesernyés humorral fűszerezi a súlyos mondandót. Megindító és lebilincselő alkotás. A regény 2006-ban a *Qualitas* Kiadónál jelenik meg.

mert rendszertelenül egy keveset még vérzett, és addig nem akarta elárulni Sándornak az örömhírt. Az anyósa megveszekedett zsémbeskedésére hallgatással válaszolt, csak egy igent vagy egy márist préselt ki a száján. Az utóbbi hetekben jószérével nem is beszéltek egymással, amit az idős asszony nehezebben viselt. Éjjelente, amikor csuromvizesen a szörnyű álomból felriadt, a boszorkány is eltűnt, de hiába simult szorosán az urához, nem tudott újra elaludni a másik hangos horkolásától. Délutánonként nem akart lefeküdni, de ebéd után úgy elerőtlenedett, hogy kénytelenségből be kellett bújni a vetett ágyba. Egy szempillantás alatt elnyomta az álmot, de a banya göcsörtös botjának kopogása felébresztette. Összeszorította a szemét, jól a fejére húzta a dunyhát, de a kísértet csak nem távozott. Icát is megkísérelte szólógnatni, de alig jött ki hang a torkán. A boszorkány meg is fenyegette, akkorát sújtott a husángjával a dunyhára, hogy a ciha is kiszakadt, és úgy szálltak, keringtek a pihék a szobában, mint tollfosztáskor, amikor a gágogó libák szárnya kiszabadul és felkavarja a levegőt.

Faterka látta, hogy ennek a kísértethistóriának a fele se tréfa, élete párját szörnyen megviselte a félelem és az álmatlanság, napról-napra rosszabbodott az állapota, remegett a keze, elment az étvágya. Attól lehetett tartani, hogy előbb-utóbb meggárgyul, elhatározta hát, hogy végére jár a dolognak. Amikor vasárnap Sándor ügyeletes volt, azt mondta, hogy a bátyja préházába megy a szüretet előkészíteni, egész nap nem lesz otthon. Muterkának meg a lelkére kötötte, hogy ne szóljon a fiataloknak, se a szomszédasszonyoknak arról, hogy amíg az ifjú pár az állomáson búcsúzkodik, ő visszalopózik a házba, és az ágy alá bújva megleszi majd a boszorkát, és jól ellátja a baját. Egész délelőtt ott feküdt a kemény padlón a kampós botját szorongatva, és elszibbadt tagokkal várta a banyát, mert biztos volt abban, hogy ismét el fog jönni. Muterka délben alig evett néhány kanál levest, rosszulletre hivatkozva hamarosan ledőlt, most is remegett, de ezúttal azért imádkozott, hogy minél előbb jöjjön a boszorkány, hogy a férje higgyen már neki. Az ingaóra már a félhármat is elütötte, amikor megnyikorult a szobaajtó, valaki lassú, csoszogó léptekkel közeledett az ágy felé. Muterka felsikoltott:

Sanyikám, segíts!

Rögvest hallani lehetett, hogy valaki tompa puffanásokkal páholja a dunnát. Faterka a kampós bottal úgy akarta elkapni a boszorka bokáját, ahogy a juhászok a pásztorbotjukkal a birkákét, de a vén csoroszllya résen állt és akkorát ugrott, mint egy kecskegida. Faterka az ágy alól is látta, hogy ez a láb nem egy köszvényes, öreg csánk, hanem egy kecses, nyúlánk menyecske csüdje. Nagyot rikkantott:

Megállj, te!

Közben jól bevete a fejét az ágydeszkába és mire kikecmergett a fekhely alól, már csak a boszorka húlt helyét találta. Utánaszaladt a tárva-nyitva hagyott kertkapun, de csak azt látta, hogy ez a délutáni kísértet úgy eliramodott, mint az erdőben felriasztott őzsuta, és már a temetőben járt. Józanul felmérte hát, hogy a nyomába sem érhet. Így csak állt a kert végében és a tekintetével követte. Arra lett figyelmes, hogy ez a szoknyáját felkapó szipirtó a nagy rohanásban elvesztette a púpját, de megfordult és felkapta. Távolról is látszott, hogy valami párnafele eshetett ki a kendője alól.

Ica másnap elvetélt. Sanyi kórházba vitte, és míg Ica bent feküdt, kérésére elintézte, hogy Pestre költözzenek. Muterkát nem kísértette többé a förtelmes satrafa. Később, amikor egyedül üldögélt otthon, olyan sejtése támadt, hogy móríkáló menyé lehetett az, aki őt halálra rémisztgette, de a férje nem erősítette meg ebben a hitében, csak váltig azt hajtogatta, hogy kísértetek és boszorkányok ellen a legjobb orvosság a furkósbot.

Kedves Barátunk!

Köszönjük, hogy a Filantróp Társaság Barátság Egyesületének, mely a **Barátság** című folyóirat kiadója, juttatta személyi jövedelemadójának 1%-át: 80 015 Ft-ot. A pénzt a lap megjelenítésére fordítottuk.

Kérjük, gondoljon ránk ismét, amikor 2005. évi személyi jövedelemadójának 1 százalékáról rendelkezik és kedvezményezettként a Filantróp Társaság Barátság Egyesülete adószámát:

18037511-1-43

tüntesse fel. Zárt borítékban, adóbevallásával együtt küldje meg az Adóhivatalnak. Fontos, hogy Ön a borítékon megadja nevét, lacímét és adóazonosító jelét is.

Köszönettel és tisztelettel:

Mayer Éva
elnök